

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANERBLADET

NR. 2 FEBRUAR 1965 50. ÅRGANG

Månedsskrift
for Soransk
Samfund

EMULSION A/S

non-ioniske emulgatorer til levnedsmiddelindustrier og tekniske formå

FABRIK OG LABOR
PALSGAARD
JUELSMINDE

SALGSKONTOR
RAADHUSPLADSEN 16
KØBENHAVN V

BD — forkortelsen for BRØDRENE DAHL A/S — har en god klang i de mange kredse, der har tilknytning til rør-, sanitets- og centralvarmebranchen.

BD har igennem snart 100 år været førende grossistfirma i ovennævnte og beslægtede brancher, og selskabets stadige vækst med nu 18 afdelinger i Danmark, Norge og Sverige, er opnået ved godt samarbejde med arkitekter, rådgivende og udøvende inge-

niører, sanitets-, gas- og vandmestre, entreprenører, maskinmestre etc., såvel inden for bolig- og industribyggeri som ved leverancer til offentlige institutioner, skibsværfter m. m. m.

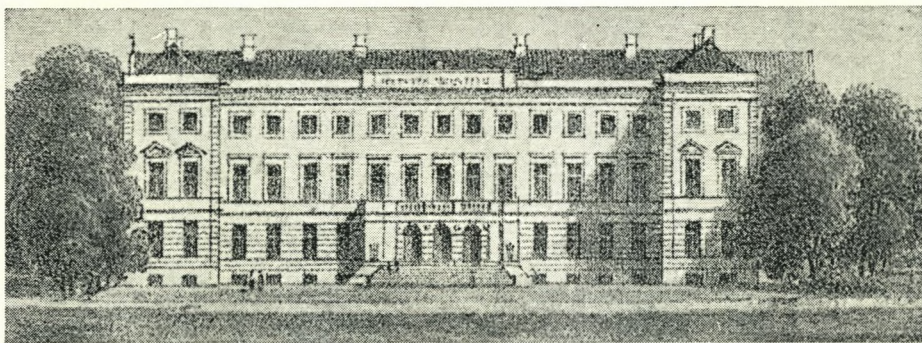
BD påtager sig ikke installationer, kun leverancer; adskillige danske og udenlandske kvalitetsprodukter er lanceret af **BD** som ene- eller hovedforhandler, ligesom **BD** eksporterer danske specialartikler, også i andre brancher end før nævnt.

BD kan altid bruge medarbejdere, der vil og kan tage fat på de mange opgaver af forretningsmæssig karakter, som et handelsselskab i stadig vækst uvægerligt byder på, hvad enten det bliver i hovedforretningen i København eller i en af filialerne i Århus, Kolding, Odense eller Nykøbing F.

BD vil derfor også gerne høre fra dimittender fra Sorø, der er interesseret i at bruge og udvikle deres viden i vort en-gros handelsselskab.

BRØDRENE DAHL A/S

BD's telefonnummer er (01 13) CE 6585, — spørg efter personalechefen.
BD's adresse i København er Vesterbrogade 1, V — lige ved Rådhuspladsen og Tivoli.

Academia Sorana

efter gammelt stik

SORANER-BLADET

FEBRUAR 1965

50. ÅRGANG

NUMMER 2

Tre Holbergbøger

Anmeldelser og betragtninger.

I en artikel i »Morgenblatt für gebildete Stände«, 12. maj 1815, udbryder Goethe »Shakespeare und kein Ende« — Shakespeare i det uendelige, på grund af den imponerende litteraturmasse, der foreligger om ham og hans værk. Senere overførte man udtrykket på Goethe selv med henblik på den enorme Goethelitteratur. I Danmark kan man sige: »Holberg und kein Ende«; idelig ser udgaver af hans værker lyset, og stadig beskæftiger forskningen sig med specielle områder af hans produktion. Her skal nærmere omtales tre arbejder fra de senere år.

I.

1943 udsendte en af vore navnkundige Holberg-forskere, professor *F. J. Bille-skov Jansen* en meget fin udgave af *Ludvig Holbergs Memoirer*: De tre Levnedsbreve samt epistel 447, forsynet

med en omfangsrig kommentar, der paralleliserede Holbergs rejseskildringer med andre samtidige beretninger og supplerede og korrigerede Holbergs fremstilling. Udgiverens tanke var at »omgive Holbergs Erindringer med noget af Tidens Atmosfære«. Han gengiver derfor Holbergs latinske tekst ved den anonyme oversættelse fra 1745 og indføjer reproduktioner af kobberstik og træsnit fra Holbergs tid. Vi får derved et levende indtryk af den tids lande og byer. Dette skønne værk har i flere år været vanskeligt at få fat i, hvorfor forlaget (Det Schønbergske) 1963 har udsendt anden gennemsete udgave, dog uden den førstes illustrationsstof; man ville nemlig give en billig bog (kr. 14.75) og det er dertil blevet en tiltalende publication, sat med kønne, letlæselige typer, på omslaget prydet med en tegning af Verner Larsen: Holbergs por-

træt efter Ch. Fritzschs kendte stik fra 1731.

Holbergs Levnedsbreve er en dejlig bog; jeg stiftede første gang bekendtskab med dem i 1907, da vor dansklærer på Sorø, Alfr. Glahn, læste udvalgte stykker op for klassen; på Akademiets bibliotek fik jeg fat i Fr. Winkel Horns oversættelse af 1897; engang i min studentertid erhvervede jeg samme udgave i Fiolstræde, Københavns bedste gade, hvis stemning og særpræg en stor nybygning end ikke har formået at ødelægge. Ved en nærmere undersøgelse af bogen fandt jeg på titelbladet en autograf: Wied, Juni 1900, og på bindets inderside et lille rundt mærke: Gustav Wieds Bogbinde-ri, Roskilde; bogen har altså tilhørt en anden stor satiriker, hvad der ikke har gjort den mindre værdifuld.

Holbergs memoirer er en subjektiv bog; den kaster lys over personen og hans oplevelser, rejser og litterære arbejder. Første brev beretter om barndommen i Bergen, der »kand lignes med Noæ Ark, hvorudi der ere alle Slags Creaturer«; det fortæller om hans udviklende rejser, om hans »poetiske raptus« (»P. Paars«, satirer og komedier) og ender med et særdeles åbenhjertigt selvportræt. Det korte andet brev omtaler hans Danmarkshistorie, men præges især af en malende skildring af Københavns brand 1728, »den bedrøvelige Dag... da den største Deel af denne Residentz-Stad, tillige med de fornemmeste Kirker og heele Academiet blev lagt i Aske«, i det tredje brev, hvor Holberg nærmer sig de 60, breder refleksionen sig på fortællingens bekostning. Holberg er nu optaget af sin

virksomhed som universitetskvæstor, af bestyrelsen af sine godser; han omtaler sine senere skrifter, bl. a.: »Niels Klim«, karakteriserer »nogle Europæiske Nationer« (en hel lille bog i brevet), berører sit forhold til forskellige videnskaber og giver atter et indgående portræt, nu af den aldrende mand.

Epistel 447 supplerer levnedsbrevenes oplysninger.

Det her skrevne giver kun en ringe forestilling om bogens rigdom; frem af den stiger en herlig person; den lyser af glæde og humor, ikke mindst i fortælle-måden. Læs derfor bogen — man bereder sig selv en stor glæde derved, og er man særlig videbegærlig, kan man studere Billeskov Jansens indholdsbugnende kommentar, i sig selv næsten en Holberg-biografi.

II.

1962 forelå fra Holberg-samfundet: »Ludvig Holberg. Citatkunstneren. Holberg og den yngre Plinius«, G. E. C. Gad 1962, skrevet af den kendte filolog og lektor A. Kragelund (s. '14).

Forfatteren undersøger dels Holbergs benyttelse af latinske forfattere i almindelighed, dels hans flittige brug af den yngre Plinius i særdeleshed.

På grundlag af fire steder i Levnedsbrevene (Holbergs syn på sig selv, et truende (men vist ikke realiseret) overfald af sørøvere, Københavns brand 1728, betragtninger over moralfilosofi) vises det, hvorledes Holberg benytter gør ikke Holberg uoriginal, han flytter citater af forskellige forfattere; dette det hele over i en ny sammenhæng, der helt er hans egen, og i Holbergtiden var det almindeligt at plyndre klassikerne

Næste afsnit (III) går nærmere ind på forholdet til Plinius, af hvem Kragelund har noteret sig ikke mindre end godt 200 citater (dette ord taget i vid betydning) fra Holbergs samlede skrifter. Talrige eksempler herpå anføres. Afsnit IV påviser, at Holbergs mindetale over kong Frederik IV 1730 til forbillede har den lovtale, Plinius som konsul år 100 har holdt over den romerske kejser Trajan.

Efter således at have vist, hvorledes Holberg anvender Plinius, drøftes i afsnit V, hvornår Holberg har lært Plinius at kende. Fra omtrent 1718 spores personligt kendskab til forfatterskabet; indgående læsning af Plinius har fundet sted ca. 1725, med gentagelser ca. 1736 og ca. 1740. Efter den tid »blader han maaske lidt nu og da i en Udgave af Plinius«.

Selv om Plinius er en af Holbergs yndlingsforfattere, er det dog — underligt nok — sjældent at finde omtale og vurdering af ham hos Holberg (Afsnit VI), men de få steder giver til gengæld noget væsentligt. Plinius karakteriseres som lærd og indsigtfuld; han er »en klog og skarpsindig Herremand udi Rom« (»Julestuen«, sc. 12), han er en fornuftig, hedensk Herre« (Holbergs Kirkehistorie), og hans omhyggeligt udarbejdede stil prises. Afsnit VII omhandler ligheder og forskelle mellem Holberg og Plinius. (Enkeltheder tillader pladsen ikke at anføre).

Kragelund mener (s. 17), at skildringen af sørøveroverfaldet og beretningen om Københavns brand (s. 22) er så klassisk »bearbejdede«, at episoden muligvis er opdigtet, og at han måske ikke har været i København under branden.

Kragelunds bog er grundig og lærerig — lad der være fejl i Holbergs Levnedsbreve, og lad ham bygge på latinske autore; alt dette forringer ikke Holbergs fortjenester eller originalitet (som før sagt) — enhver erindringsbog er »Dichtung und Wahrheit«, Holbergs er det også, men blandingen er liflig og glædelig for læseren.

III.

Den tredje Holbergbog er som nr. 2 en publication fra Holbergsamfundet: »*Fra Ludvig Holbergs unge Dage. Hans Strid med Andreas Hojer*«; forfatteren er kontorchef E. Spang-Hanssen. G. E. C. Gad 1963.

Et grundigt arbejde af en skolet klassisk filolog. Holbergs forhold til Hojer undersøges minutøst på grundlag af de to parters arbejder, støttet af indgående studier af forskellige Holbergforskeres ydelser. (Litteraturfortegnelsen omfatter 22 skrifter) og med behørig dokumentation af alt, hvad der fremføres (den 89 sider store bog har ikke mindre end 121 henvisninger). Når man har læst bogen, ved man alt om Holberg og Hojer.

Sønderjyden *Andreas Hojer* (1690—1739), en eminent begavelse, kritisk over for autoritetstro, ustyrlig ærgerrig, ikke så lidt af en stræber, søgte 1717 forgæves at blive professor i medicin ved universitetet, 1722 blev han kgl. historioграф, 1734 professor i natur- og folkeret; han står muligvis bagved forordningen af 10. februar 1736 om indførelsen af den juridiske embedseksamen, der bragte orden i dette studium.

Han irriterede den akademiske ver-

den, derunder også Holberg, ved et par skrifter.

1718 udgav han en »Kurtzgefasste Dännemärckische Geschichte«, der vak- te anstød ved, — i enevældens tid — at kritisere Erik af Pommern som en ge- men sørøver (han burde have sagt, at kongen gjorde svenskerne nogen skade, til søs) og ved andre uærbødige be- mærkninger om de kongelige. I fortalen dadlede han dansk historieskrivning, og han siger, at han ikke har haft no- gen nytte af Holbergs fremstilling af Danmarkshistorien i hans »Introduction til de europæiske Rigers Historier« 1711, der nærmest kopierede tyskeren Pufen- dorf. Nu er dertil at sige, at Holbergs Danmarksafsnit netop er det mest selv- stændige, direkte følgende Saxo og Huitfeldt. (Min dansklærer på universi- tetet, prof. Julius Paludan, ønskede ofte på sine spørgsmål særegne svar. Han spurgte os således engang: »Hvad skrev Andreas Hojer sin bog på?« Vi svarede selvfølgelig »På tysk«, men Paludan er- klærede: »På Holbergs bekostning!!«).

1718 kom Hojers andet irriterende skrift, en latinsk afhandling »Om nær- beslægtedes ægteskaber«; heri hævdede Hojer, at de gængse indvendinger mod sådanne ægteskaber ikke kunne be- grundes videnskabeligt eller efter no- gen guddommelig af menneskeligt skøn uafhængig lov.

Holberg blev rasende, han var øm- findtlig overfor kritik; og han lod sig af sine venner — siger han — overtale til at tage til genmæle; det behøvede han vist ikke.

I en latinsk piece 1719 »Om de danske historikere«, formet som en fingeret disputats, og, for at håne Højer, foregi-

vet forelagt og forsvaret henholdsvis af Povl Rytter og Christen Andersen, to tvivlsomme individer, to relegerede studiosi perpetui, giver han Hojer det glatte lag: Under skin af modestie (be- skedenhed) skjuler Hojer sin forfæn- gelighed og »Daarlighed« (dårskab), og han råder Hojer til, før han giver sig videre af med at være historisk skri- bent, flittigt at høre historiske forelæ- ninger og lade sig undervise i det elementære.

Hojers bog, der iøvrigt i mere end 50 år var den eneste brugbare håndbog i Danmarkshistorien, blev af en kgl. kommission undertrykt i flere år, anta- gelig til 1730 (Spang-Hanssen s. 16. — DBL, X 324 siger indtil 1731).

Holbergs anden piece er atter en fin- geret disputats, 1719, holdt af Ole Pe- dersen Nordmand (»Ola normand« kalder Francis Bull ham), hvis identitet hidtil ikke er fastslået (vel en fingeret person) og med mag. Peder Hvid som præses også en berygtet person, der 1714 for brudt ægteskabsløfte var blevet fradømt kjole, kald og ære. Her forsva- res de gode gamle anskuelser overfor den nye paradoksmager, og den sluttes med en nærgående satirisk karakteri- stik af Hojer, der railleres over hans polyhistori, og han sammenlignes med Don Quijote, ridderen af den bedrøve- lige skikkelse — men, en dværg skal ikke føre krig mod kæmper (Denne slutningspassus er fortrinligt oversat af Billeskov Jansen i »Politiken«s Dansk Litteraturhistorie I 271-72). Iøvrigt ville Holberg overgive Hojer i theologernes hænder. I december 1719 indsendtes en klage til kongen, og i november 1720 re- solverede kongen, at Hojer skulle lade

bogen trykke om (dette skete dog aldrig).

Også senere, i Epistlerne, gør Holberg udfald mod Hojer; i den morsomme Epistel 293 hævder Holberg, at ligesom en retskaffen jurist (efter Hojers mening i en bog fra 1736) bør være bevan-dret i adskillige sprog og videnskaber, sålunde bør en skomager for helt at kunne mestre sit fag forstå sig på fysik, theologi, historie, matematik, moralfilosofi, jura og medicin! Atter satire over Hojers polyhistori.

Holbergs gennem livet usvækkede had til Hojer har sin grund dels i Holbergs ømfindtlighed, dels i, at han følte sig utryk over for ham.

Mange Holbergforskere har givet deres besyv med angående forholdet til Hojer, og disses forskellige synspunkter gør Spang-Hanssen rede for i bogens sidste afsnit.

En betydningsfuld følge fik polemikken mod Hojer, den gjorde Holberg til satiriker: »Idet jeg spidsede min Pen imod Satyrer, blev jeg selv en Satyriscus, og erfarede den samme, om ikke slettere Skiæbne; thi det gaaer til som Ordsproget lyder: Løn som forskyldt« (»Memoirer«, s. 92).

Poul Schjærff.

Soranerfrokosten

TORS DAG DEN 4. FEBRUAR 1965

Omkring det pyntelige bord (Phønixflag, lys, tulipaner) samledes ikke mindre end 32 veloplagte kammerater til hyggeligt samvær. Ældst i forsamlingen var »amerikanerne« Truman — Bjørning og Foster Dulles — Feilberg.

Da vor formand havde »tjenstligt forfald«, overtog næstformanden *Svend Clausen* ledelsen. Han bragte en hilsen fra formanden, bød den store forsamling velkommen, ikke mindst de nye ansigter, og da vi alle ønskede varmt, at vor skole måtte leve — skete dette med et kraftigt, trefoldigt hurra, efterfulgt af et mangestemigt kor, der istemte Hauch-sangen, som sædvanlig halet fint i land af Hebo.

Mens vi tyggede på en engelsk bød (enkelte fandt den lidt for sej for deres aldrende tyggeredskaber) gik passieren livligt; gamle minder og gamle kammerater drøftedes, og dette var, hvad der forefaldt denne gang. For første gang i umindelige tider var der ingen, der ønskede at meddele sig mere officielt, der var ingen, der havde noget på hjerte, selv *Bjørning* sagde for en gangs skyld ikke et ord! Læserne må derfor nøjes med dette lakoniske referat. Næste gang er der forhåbentlig nogle, der atter får munden på gled og diverterer os med udvalgte guldkorn i form af Sorø-oplevelser. Næste gang bliver *torsdag den 4. marts kl. 12 prc.*

P. Sch.

Den allerførste kvindelige student fra

Sorø Akademis skole

1910 kunne *Karen Bonnesen*, senere gift Hee, som den første studine, sætte den hvide hue på sit lærdomsfyldte hoved. Hun bor nu i Horbelev på Falster og kan i år fejre 55-års studenterjubilæum.

Men ni år før udklækkedes den allerførste kvindelige student fra Sorø; det

var den nu 85-årige fhv. arkivar, frk. *Johanne Skovgaard*, datter af daværende sognepræst i Lyngø, Hans Skovgaard. Herom fortæller hun i et lille brev til redaktionen:

Ved at læse decembernumret af Soranerbladet fik jeg lyst til at »løse op for mindeposen«, skønt jeg ikke i egentlig forstand er gammel soraner, men kun som privatist i 1901 tog studentereksamen ved Sorø Akademi (eller Sorø Skole). Piger havde dengang ikke Adgang, og min ansøgning om optagelse blev derfor afslået, men lærerne tilbød at undervise mig privat, og jeg mindes med glæde de to år, da jeg omtrent daglig travede ind til byen fra Lyngø, hvor min far var præst.

Latin læste jeg hos den dygtige, undselige Wiese. Undervisningen foregik i et klasseværelse, Wiese siddende på katederet, jeg nede i klassen (!). Hoff-Hansen, der boede på Sorø Torv, havde jeg i græsk, og Matthiessen i fysik. Oldnordisk (som det dengang hed) læste jeg hos den uforglemmelige Hoff, hvis stemme endnu lyder for mig, som den lød, da han ved afslutningen »fremkaldte« mig med ordene: »Ego, Bartholomæus Hoff...«.

Det var lykkeligt, at Johanne Skovgaard ved denne eksamen fik lejlighed til yderligere uddannelse. 1908 blev hun nemlig cand. mag., bl. a. i historie, var i mange år ansat som arkivar i Rigsarkivet og ydede som historiker et godt arbejde; hun har skrevet en bog om »Danske Dronninger« (1910), »Dronning Margrethe« (1912), »Den hellige Birgitta« (1921), dele af den store »Sønderjyllands Historie« og af »Sydslesvig

gennem Tiderne« samt udgivet Bd. VIII af »Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve« (1947).

Johanne Skovgaards to brødre var begge studenter fra Sorø: Jes Skovgaard (1884—1961) 1901 og Johan Jørgen Skovgaard (1886—1918) 1903.

Det var dengang . . .

(for 25 år siden):

Soranerbladet's 25. årgang nr. 2 (februar 1940) starter med Olriks anmeldelse af »Sorø Akademis Læger«, skrevet af den velkendte, nu afdøde stabslæge Gordon Norrie.

Bogen er præget af sin næsten 85-årige forfatters ufattelige, men lykkelige Vitalitet, siger Olrik, der videre skriver: »Man mærker bestandig, at det er en »levende« Mand, der har skrevet om de mange Mænd, og bag det hele ligger så det, som gør, at ingen anden burde — og vist heller ikke nogen anden kunde — have skrevet om dette Emne end en Soraner. Det gør nemlig altid meget, at Forfatteren både er hjemme i sit Stof og, hvor det hele foregaar paa eet Sted, paa selve dette Sted, in casu Sorø.

SORØ FOR SORANERNE

— *det holder da endnu,*
og gid det må blive ved sådan; først naar disse tier, er det Stenenes Tid at tale.«

Værket, som var på 94 sider og prydet med 7 smukke billedtavler, kostede 3 (!)kr., for soranere kun 1½, hvis man henvendte sig til Svend Clausen — det kan vist forøvrigt stadig fås; men om prisen kan holde? Spørg S.C., som også

dengang sad i bestyrelsen, og om hvem der forresten i samme nr. står at læse, at han under en kælketur med sin lille Søn i Søndermarken var så uheldig at falde og brække sin ene arm.

Og mens vi snakker om penge (hvad man jo ellers ikke skal: det er som bekendt »noget man har« — med mindre skattebuketten ... nå, nej den må vi hellere lade ligge) men mine øjne faldt blot på en indbydelse til Soraneraften i spalten foran: Efter foredraget samles man til 6 snitter, øl, snaps og kaffe »á kr. 3,50 inclusive Drikkepenge« — — —

Set under denne synsvinkel er man uægtelig imponeret over, at Sorø Akademis Skole måneden før kunne sende 1.200 kr. til de danske Finlandsfrivillige, indkommet ved bidrag fra lærere og elever — plus hele gymnasieforeningen »Baldur«s rørlige pengebeholdning.«

E.

Ny spansk ordbog

Foregangsmanden inden for spansk leksikografi var dr. phil. Carl Bratli (1871—1957), hvis eminente kendskab til sproget gav sig udslag i en »Norsk-Dansk-Spansk Ordbog« 1916; læg mærke til, at *norsk* står forrest, der var dengang i danske forlæggerkredse ikke interesse for en Dansk-Spansk Ordbog. 30 år senere havde man opdaget, at spansk var et verdenssprog, og dr. Bratli kunne derfor 1947—51 udgive en stor, med megen anerkendelse modtaget Spansk-Dansk Ordbog. Med denne som grundlag udsendtes 1956 i serien »Gyldendals røde Ordbøger« en forkortet og bearbejdet udgave.

Nu er denne i samme serie 1965 suppleret med en »Dansk-Spansk Ordbog« af Arne Kofoed og Einar Krog-Meyer, udarbejdet delvis på basis af dr. Carl Bratli's arbejder og efterladte notater.

Bogen omtales her, da den ene forfatter, kgl. translator i spansk Einar Krog-Meyer, er soraner, udgået 1907 med IV. klasses hovedeksamen.

Ved udarbejdelsen er der taget hensyn til specielle gloser og udtryk inden for handel, teknik, skibsfart, jura, medicin, flyvning og radio, ligesom man har medtaget de såkaldte Amerikanismer, de sproglige ejendommeligheder ved spansk i Syd- og Mellemamerika.

Med de to røde ordbøger er der således tilvejebragt nyttige hjælpemidler, der med de spansk-amerikanske staters voksende betydning nok skal få en udstrakt anvendelse — de »udfylder et savn«, som man siger. P. Sch.

Dødsfald

Ib Gunnar David

* 25. juni 1921 — † 9. januar 1965

En ærkesoraner er ikke blandt os mere. Dølle er død. For mange vil denne meddelelse komme som et chok, mens et fåtal bedre vil forstå det.

Hvordan han og jeg oprindeligt fandt hinanden i et årelangt venskab, erindrings jeg ikke. Måske var vor rødblonde hårfarve en af årsagerne. Hvor jeg

erindrer ham fra Sorø-tiden. Han var den typiske soranerndreng i 30'erne — den bukselommeløse tidsepoke. Hænderne stukket ned i baglommerne, huen i nakken næsten trodsende tyngdeloven og en buksevidde, der helst skulle skjule skoene. Splintrende fuld af energi var han, især i gymnastiksalen. Hans cricketstil var meget speciel, kraftbetonet i kastning, og han gik ikke af vejen for at være keeper, når ingen andre vovede at lægge krop til.

I gymnasieårene udfoldede han sig i »Baldur«, der modtog mange digteriske indslag fra ham, oftest af meget dybsindig art. Han var ekspert i parodier af snyderne, hvor ingen gik ram forbi. Aldrig var det onskabsfuldt. Det særprægede blev gjort endnu mere særpræget og det morsomme hylende grinagtigt.

I 1940 blev Dølle nysproglig student. Hvordan han fik navnet Dølle, ved jeg ikke, men det var så fastslået, at selv lærerne kaldte ham det. Han og jeg gik aldrig i klasse sammen, men bevarede sammenholdet efter studentereksamen. Kun få gange var jeg gæst i hans hjem på N. Jespersensvej 4 hos hans mor, der aldrig blev kaldt andet end »Dronning Olga«, men utallige gange var han i mit hjem. Ingen fest hos os dengang blev tilrettelagt uden hans medvirken, og vi — d.v.s. mest Dølle — skrev fest-sange til langt ud på natten. Det var festlige stunder, hvor vi genopfriskede og forbedrede alle Sorømindere. Når aftenen så oprandt, rullede han sig ud med alle parodierne, hvis antal stadig forøgedes, bl.a. med Lulu, Kjærulff-Schmidt og festligst af alt hans litte-

rære Vilhelm Andersen-forelæsning om »tveæggede sværd«, som er »sværd med æg på begge sider«. Den gav han med fremskudt underlæbe og vippebriller på næsen. Vilhelm Andersen ville have moret sig lige så jublende, som vi andre gjorde det.

Som det så ofte går, tabte vi også kontakten og »kom på julekort«, da mit erhverv førte mig fra København. Efterhånden skrev han ikke engang sine julekort selv. Ved jubilæet i Soransk Samfund sidste år mødtes vi igen, og først da forstod jeg hvorfor. Han kunne ikke skrive. Det gjorde ondt langt ind i hjertet at konstatere, at han i årevis havde været ramt af sclerose — denne snigende, ubarmhjertige og henvisnende sygdom. Men humøret — omend lidt reduceret — var der stadig, og det var ikke galgenhumor. Jeg besøgte ham i hans hyggelige og nydelige hjem en enkelt gang, hvor han i sin søde og kønne kone Tove havde den mest brillante kammerat. Han bar sin byrde med enestående tålmodighed og passede sit kontorjob hos B&W i den udstrækning, han kunne. Man havde dog svært ved at fatte, at netop han med sin lyst og interesse for gymnastik — som han dyrkede, så længe han kunne — skulle rammes af den sygdom.

For et par måneder siden fik han en blodprop og kom på Gentofte Amtssygehus, hvor jeg besøgte ham, da han var i bedring. Det kan lyde mærkeligt, at vi 3 — Tove, Dølle og jeg — havde det herligt sammen og pjankede meget. Vidste man ikke bedre, kunne man — som han lå der i sengen og så frisk ud — tro, at han, hvad øjeblik det skulle

være, kunne gå til gærdet igen.

Hans innings er forbi nu. — Ikke »kastet eller grebet ud«, måske »løbet ud« eller snarere dømt ud på »ben for«. Hans score i livet blev vel ikke det, han havde troet og håbet. Han havde gerne villet ind i lærergerningen — og hvilken festlig lærer ville han ikke være blevet. Dølle fik disponenteksamen fra Translatørskolen i engelsk. og han underviste til det sidste i engelsk på aftenskole. Meget forklarer, hvorfor han ikke nåede sit mål, og hans dejlige humor har hjulpet ham over meget.

Når årgang 40 mødes i Sorø i juni som 25-års jubilarerer, vil vi savne 2 friske soranere. Steffen Johansen faldt i modstandskampen som den første. Dølle blev den næste, vi måtte sige farvel til.

Vi, der stod ham nær i venskab, vil med Tove bevare mindet om Ib i ærbødighed og taknemmelighed og for hans sidste år tillige i beundring og stolthed over hans tapperhed. Mindet om hans prægtige humor vil stå som Fugl Phønix for os. Han var en rigtig soraner.

Arne Thuesen.

Samvær mellem gl. soranere 1921

Ved gennemlæsning af Soranerbladet for januar 1965 ser jeg, at radiotelegrafist, cand. jur. Aage Immanuel Hansen (s. '13), har fødselsdag 2. februar. I min erindring dukker minder op, bl. a. i tilknytning til Aage Hansen. Undertegnede var elektroingeniør og ansat som sådan fra 1918—21 på A/S Nakskov Skibsværft, hvor jeg imidlertid sagde min plads op i begyndelsen af 1921 for at komme ud at rejse. Kort tid efter indtraf en hurtigt om sig gribende

økonomisk verdensdepression. I stedet fik jeg derfor et arrangement med Østasiatisk Co., hvorved jeg blev elektriker på M/S »Fionia«, bygget på B&W i 1913. Skibet skulle sejle via Århus, Antwerpen, Georgetown, Singapore, diverse byer på Java, Bangkok o.s.v. og derefter hjem gennem Suez til Genua, Portugaete, Hamborg og København. På det tidspunkt fandtes meget få større dieselmotorskibe i verden, hvorfor »Fionia« altid vakte stor opmærksomhed rundt på have og i havne. Vel om bord i skibet fandt jeg, at telegrafisten var ovennævnte Aage Hansen, mens II.-mester om bord var Engell og ligesom jeg gl. soraner fra 1905.

Dette fælles soranergrundlag gav på turen en del hyggeligt samvær både i søen, og når vi var i havn.

I Bangkok sad vi således en aften på en restaurant, da nogle unge dansktalende gæster dukkede op. Vi fandt hurtigt ud af, at en af dem var en af de 5 brødre Kindt, som alle var gl. soranere. Mødet gav anledning til en del samvær, både mellem os og nogle af de unge ansatte i Ø.K.'s Bangkok-filial, ligesom vi sammen fik set ikke så lidt af det daværende meget spændende Bangkok.

Engell, som havde sejlet i adskillige år, havde i sit kammer som pengekasse en stor cigarkasse, hvori havnede de forskellige landes ikke brugte mønter, når skibet forlod det pågældende land. Vi udnyttede Engells pengekasse, når vi ikke havde fået det pågældende lands mønt udbetalt af rederiet inden landlov. Pengene blev dog altid tilbagebetalt, når vi fik vore egne penge. Jeg mener at kunne huske, at vi engang talte pengene i Engells kasse, og der var værdier for ca. 2000 kr. i sterling, amerikanske dollars, Singapore-dollars, ticaler, lire, pesetas o.s.v.

Da vi på hjemvejen sejlede over Det arabiske Hav mellem Forindien og Afrika, så vi en dag med fint vejr et 3-mastet skib med nødflag oppe. Ski-

bet sejlede normalt fragt- og passagerfart mellem øgrupperne Lakkediverne og Malediverne sydvest for Forindien. Om bord var ca. 30 mennesker: søfolk og passagerer, heriblandt en del kvinder og børn. Skibet havde ikke mere proviant, men blot en last af mer eller mindre rådden fisk.

Enden på det hele blev, at alle blev taget ombord på »Fionia«, mens deres skib fik lov at sejle sin egen sø. »Fionia« måtte derefter anløbe den engelske koloni Aden, hvor de uden større glæde modtog de bjergede.

Efter hjemkomsten til København vinteren 1921—22 skiltes vore veje. Senere traf jeg kun en enkelt gang Aage Hansen, formentlig i 1943, efter at han havde fået sin juridiske eksamen.

Engell har jeg ikke truffet siden.

C. V.

Bliv medlem af Soransk Samfund

Indmeldelse hos kassereren, landsretssagfører B. Husted-Andersen, Rådhuspladsen 16, København V, tlf. MI 3770. Kontingent: kr. 25 pr. år; juniores og folk over 70: kr. 12,50.

Gamle Soranere og soranske noter

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater der har fødselsdag i marts:

2. Domprovst *Carl Bay* (f. 1900), Dronning Christinesvej 20, Aalborg.
2. Mejerist *Svend Aage Vald. Sørensen* (f. 1905), San Francisco, Californien, USA.
5. Repræsentant *Peder Helge Rasmussen Krog* (f. 1895), r. '12.
5. Repræsentant *Jørgen Skjerbek* (f. 1905), r. '22.
5. Boghandler *Ove Birger le Fèvre Roy* (f. 1915), Hovedgaden 21, Pedersborg, (Sorø).
8. Seminarielæktor, cand. theol. & mag. *Kaj Viderø* (f. 1905), Fynsvej 22, Ørholm pr. Lyngby.

8. Lektor *Lilli Viderø* (f. 1905), Duevej 21, København F.
11. Højesteretssagfører *Mogens Hesselberg Møller* (f. 1905), Kongensgade 64, Odense.
14. Toldassistent *Alfred Gorm Jacobsen* (f. 1895), r. '12. Sidst kendte adresse: Strandvejen 44B, Hellerup.
15. Ingeniør *George Montague Meilso Mildé* (f. 1915). Opholder sig vist i London.
16. Tandlæge *Ulf Kaarsberg* (f. 1895), Vesterbrogade 81, København V.
17. Grosserer *Harry Aage Heinrich Hansen* (f. 1915), r. '32.
19. *Arne Chr. Tillitz Hansen* (f. 1915), mlsk.eks. '32. Menes ansat i D.S.B.
24. Civilingeniør *Ernst Jessen* (f. 1905), Kilholmvej 28, Vanløse.
26. *Erik Bolling* (Bølling, f. 1905), Bradford street, Wiscasset, Maine, USA.
26. *Erik Ernst Hansen* (f. 1915), r. '32. 1938 på Korsør Margarinefabrik; nu ?.
28. Tandlæge *Børge Assing* (f. 1900), Kobækvej 4, Korsør.
29. Grosserer *Halvor Lauritz Peter Jensen* (f. 1895). Sidst kendte adresse: Fridthjof Nansens plads 10, København Ø.
29. *Asger Willarsen Boesgaard* (f. 1905), s. '23. Vist i San Francisco.
29. *Olav Seidenfaden* (f. 1915), på Sorø 1927—34, udvandret til USA.
31. Købmand *Malthe Sehested Hoff* (f. 1890), Nykøbing F.

*

Med støtte fra Carlsbergfondet er lektor *Jan Nielsen*, Sorø Akademi, rejst på en tre måneders studietur til Indien for at studere indiske religioner. Lektor *Jan Nielsen* underviser i religionshistorie på Akademiet.

*

Underdirektør *J. L. Dahlerup*, der i 40 år har været tilknyttet Carlsberg-Bryggerierne, fratrådte på grund af alder med udgangen af januar sin stilling efter et langt, anerkendt virke.

Sognepræst *Johs. Buchhave* (s.'41), tidligere Vestervang sogn, Helsingør, er pr. 15. oktober 1964 beskikket til sognepræst i Raklev pr. Kalundborg. Desuden er han forfremmet til kaptajn i reserven. I julen 1963 var han udsendt som feltpræst til de danske styrker i Congo.

*

Den 1. februar tiltrådte den 30-årige civilingeniør, cand. polyt. *Henning Andersen* som adjunkt ved Sorø Akademis skole. Han skal undervise i kemi, fysik og matematik. Den nye lærer har hidtil været forretningsmand, først i Canada, derpå i København, så i Frankfurt som direktør for et amerikansk firma; for tre år siden blev han firmaets salgschef i København. Nu kan han endelig få tilfredsstillet den lyst til undervisning, som han altid har haft.

*

Prof., dr. odont., rektor for Københavns tandlægehøjskole *P. O. Pedersen* (s.'28) fik den 2. januar i Den vesttyske Ambassade i København overrakt Det store Fortjenstkors af Den tyske Fortjenstorden for sit anerkendte videnskabelige arbejde.

*

Overlæge på dag- og nathospitalet i Gentofte, *Ebbe Linnemann* (s.'36), søn af afd. lektor ved Sorø Akademi *M. Juul-Mortensen*, opholdt sig som ung psykiater 1949—50 på studierejse ved den berømte Menninger School of Psychiatry i Kansas. På det lige overfor liggende sindssygehospital havde han lejlighed til at gøre sig bekendt med de rædselsfulde forhold, hvorunder de syge levede. Netop dengang tog man dog fat på at ændre denne skandaløse tilstand.

Præsident Kennedy fik gennemført en lov om, at der over hele USA skulle indrettes Mental Health Centers; man ønskede derfor råd af europæiske læger, og blandt disse var *Ebbe Linnemann*, hvis arbejde med det danske dag- og

nathospital særlig havde interesseret amerikanerne.

Hans mission er en ære for vort land og ham selv, og velfortjent, da han foruden at have sat dag- og natbehandlingen igang tillige har arbejdet med revalidering af handicappede («Politikens», 22. januar 1965).

*

Kronikstof:

Hundredåret for krigen 1864 har naturligvis givet sig udslag i talrige bøger, afhandlinger og dagbladsartikler. En meget omstridt personlighed var overgeneralen Chr. Julius de Meza, der besluttede, at Dannevirke skulle rømmes; de Meza blev syndebug og afskedigedes fra sin stilling. Først ti år efter fastslog den militære sagkundskab, at de Meza handlede ret. Dette spørgsmål klarlægger programdirektør *Aksel Dahlerup* i en interessant kronik »Generalens Eftermæle« (»Berl. Aften« 19. febr. 1964). — I »Dragonens Eftermæle« (»Berl. Aften«, 9. marts 1964) behandler *Aksel Dahlerup* begivenhederne omkring den danske dragon *Niels Kjeldsen*, der som deltager i en observationspost den 28. februar 1864 blev skudt gennem hovedet af en prøjsisk fændrik, da han ikke ville overgive sig. *Aksel Dahlerup* gennemgår de til dels modstridende opfattelser af episoden og opstiller det sandsynlige begivenhedsforløb. Det står fast, at *Niels Kjeldsen* har udvist mod og tapperhed over for fjenden. (Se iverigt DBL, bd. XII, 1937, s. 483—85).

I anledning af 400 års dagen for Shakespeares fødsel, der fejredes i april 1964, har prof., dr. phil. *Chr. Elling* i »Shakespeare til hest« (»Politiken«, 26. marts 1964) meget åndfuldt undersøgt den store brites udstrakte og rigt varierede kendskab til dette ædle, nu desværre snart sjældne dyr. Digteren selv benyttede naturligvis dette dengang selvfølgelig bemandingsmiddel, og rundt om i hans skuespil »klaprer« rækker af heste. I »Også om Mad«

(»Politiken«, 6. september) causerer professoren om mad og rejser.

Dr. phil. *Sven Schmidt* (r. '12) konstaterer i »Hundegalskab« (»Berl. Aften«, 3. april 1964), at hundegalskabens virus er langt mere udbredt, end man før har vidst, og at sygdommen, nu bragt til Danmark af ræve, først og fremmest skal bekæmpes hos hunden. »Bekæmp hundegalskaben hos hunden, så bliver ikke alene den, men også mennesket forskånet for sygdommen.«

Fhv. presseattaché ved Det kgl. Teater *Valdemar Willumsen* fortæller om det stærke indtryk, Herman Bangs bøger gjorde på ham i drengeårene i Roskilde, og om sine senere personlige møder med den store forfatter og teatermand.
(*Sluttes i næste nr.*)

*

Dansk Centralbibliotek i Flensborg fik den 13. januar af Ny Carlsbergfondet overdraget en *mosaik*, udført af professor Niels Lergaard. Fondets direktør, Jørgen Styhr, overdrog mosaikken, fru Niels Lergaard foretog afsløringen, hvorefter Grænseforeningens formand, dir. Fr. Heick, Viborg, og overbibliotekar *Torben Glahn* takkede. Den over 20 kvadratmeter store mosaik symboliserer ordsproget: »Som de gamle sår, høster de unge«.

*

Sorø Oplæsningsforening, der stiftedes 1903, er desværre bukket under for ændringerne i tidens underholdningsbehov. Store kunstnere har i tidens løb tolket dansk litteratur i poesi og prosa, men nu har medlemstallet svigtet, Foreningens leder i de sidste 26 år var lektor Nordahl Svendsen.

*

Gymnasieforeningen »Baldur« havde generalforsamling den 12. januar; her valgtes Gorm Gabrielsen til præsident; han har bl. a. på sit program et forsøg på at aktivisere medlemmerne ved at lade disse holde foredrag med påfølgende diskussion. Ved mødet den 21. januar talte pastor Paul Honoré om

»Folkeliv og kirke«. I den romanske middelalder dannede folkeliv og kirke en ubrydelig enhed. Senere er udviklingen gået mod en stedse større adskillelse. Det moderne menneske har ganske vist en religiøs trang, men er uvidende om kristendommen og tror i nogen grad på, at det har sandheden og godheden i sig selv.

*

I »Herloviaeren«, 42. årg., nr. 2, september 1964, fortsætter Aage Grum-Schwensen sine optegnelser om Herlufsholm med en frisk karakteristik af en af skolens lærere *Chr. Hansen Jerntoft*, 1858—1931, student fra Sorø 1876. Han underviste i gymnastik samt i de lavere klasser tillige i tysk, dansk og latin. Hans nom de guerre »Bulbideren« var udtryk for en vis barskhed, der dog dækkede over en betydelig godsindethed. Som soraner fremmede han cricketspillet på Herluf Trolles kostskole. (Se om ham Sor. Bl., 16. årg., s. 80). Han var ældre broder til den kendte Sorøborger, købmand *P. F. Hansen*, 1862—1937, på Sorø 1871—77, Sorøs borgmester 1921—27. (Se om ham Sor. Bl., 12. årg., s. 73).

*

Fra 1. oktober 1964 sammensluttedes to af Sorøs *bogtrykkerier*, Sorø Bogtrykkeri, startet 1895 af Andreas Rasmussen Krog, videreført af sønnerne Kai og Gudmund Krog, og Foldagers 25-årige bogtrykkeri, startet af »Sorø Folketidende« med Viggo Foldager som bestyrer og senere forpagter. Foldager købte i fjor trykkeriet og bliver nu administrerende direktør for det fælles aktieselskab.

REDAKTION:

Højagervej 67, Rungsted Kyst, lektor P. Schjærrff.
Tlf. 86 38 32 (ansvarshavende) og Algade 70, Vordingborg, overbibliotekar C. G. Elberling, Tlf. 511 (subs. 638).

EKSPEDITION:

Helgolandsgade 13, København V.
Direktør N. E. Løgstrup, Hilda 337.

Fr. Palm Greisens bogtrykkeri, København.

Tlf. 4 - 134
1. kl. værelser og smukke
selskabslokaler
Største og førende

HOTEL POSTGAARDEN, SORØ

KNALLERT

— til hård daglig belastning

MERKUR A/S

HERMODSGADE 14
ÆGIR 8888

*Kaffe og The
en gros*

BANKEN
for **SORØ**
OG OMEGN
Aktieselskab

SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ

TLF. *27 . POSTKONTO 7163

Advokat
HARALD QVIST
Landsretssagfører
Mødeberettiget for Højesteret
Frederiksberggade 25
C. 3264 - MI. 3364
Lrs. G. Tage Nielsens eff.

STAALKONTORET
v. R. E. Brincker
Jægersborgvej 64
Kgs. Lyngby
Telf. (01) 88 26 22

**DEN BEDSTE
VITAMINTABLET
er GREENOSAN**
fordi den består af
NATURPRODUKTER
tilsat
Vitaminerne A B C D E
samt indeholder
**Mikronæring
Organisk Jern
Klorofyl**

Det store og stadigt stigende Salg
bekræfter Greenosan's
fremragende Egenskaber

Faas paa Apotekerne

Skelskør Frugtplantage A/S

**Kaina Rustolie - Kaina Vaabenolie - Kaina Loddefedt
Nova Slagloddepulver - Nova Svejsepulver**

De kendte Kaina- og Nova-Produkter
fra Vissinggaard Laboratorium anvendes paa Værksteder
Garager og Fabrikker overalt i Danmark.

Forlang Kaina- og Nova-Produkter hos Deres Handlende.
Tønning St. VISSINGGAARD LABORATORIUM Tlf. Brødstrup 414

Erik Pontoppidan

Landsretssagfører

Byen 6530
Nørregade 13

ORLA V. NIELSEN

Telefon Sorø 258

Byens førende forretning i
Akademibeklædning

A. Green-Andersen

Landsretssagfører

»Richshuset«
Rådhuspladsen 16⁵
Telf. 15 51 51

**FILTFABRIKEN
NORDEN** 1/2

Lyngby Hovedg. 4, Lyngby
Dir. Peter de Neergaard

Johs. Brinck

AUT.
GAS- OG VANDMESTER
SORØ

Mogens Krog-Meyer
Højesteretssagfører

Gothersgade 109, K
Minerva 5800

luksusøl
til hverdagspris
HARBOE